

MATEMATIKA

Poměr a úměrnost

Poměr

Vymezení pojmu

Poměr je vztah mezi dvěma veličinami, který nám vyjadřuje podíl mezi velikostmi těchto veličin. Z poměru můžeme také vyčíst kolikrát je jedna veličina větší (menší) než druhá.

$a : b$ - poměr a – **první člen poměru**, b – **druhý člen poměru**
čteme „ a ku b “

Například : I. vztah mezi velikostmi sousedních stran obdélníka; $a = 5$ cm, $b = 7$ cm

– poměr stran $a : b = 5 : 7$, ale také $b : a = 7 : 5$

II. vztah mezi stářím maminky a otce ; věk maminky 45 let, věk otce 47 let

– $m : o = 45 : 47$, ale také $o : m = 47 : 45$

III. v jakém poměru je vztah stáří maminky ku otci, je-li věk maminky 45 let a věk otce 47 let

– $m : o = 45 : 47$

Převrácený a postupný poměr

Poměr $5 : 7$ **převrácený poměr** $7 : 5$

Je-li poměr menší než jedna, pak převrácený poměr je větší než jedna.

Jedná-li se o vztah mezi třemi a více veličinami, pak hovoříme o **postupném poměru**.

Například : vztah mezi velikostmi stran trojúhelníka ; $a = 3$ cm, $b = 4$ cm, $c = 5$ cm - poměr stran $a : b : c = 3 : 4 : 5$

Postupný poměr můžeme vytvořit na základě dvou (nebo více) poměrů.

Například : $a : b = 3 : 4$ $b : c = 4 : 5$ z toho vyplývá $a : b : c = 3 : 4 : 5$

Příklad 1 : Vytvořte k danému poměru poměr převrácený v základním tvaru :
a) 4 : 5 b) 13 : 9 c) 1,5 : 57 d) 15 : 1 e) 4 : 7 : 5 f) 1 : 4 : 6

Příklad 2 : Jakou změnu vyjadřuje poměr : a) 2 : 1 b) 1 : 2 c) 1 : 1

GEOMETRIE – do sešitu geometrie proved' konstrukci lichoběžníku dle strany 62 včetně zápisu, náčrtu, konstrukce a zkoušky